

NOTATKA

z posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Data posiedzenia: 10 czerwca 2014 r.

Nr posiedzenia: 107

Posiedzeniu przewodniczył: zastępca przewodniczącego komisji Ireneusz Niewiarowski.

- Porządek posiedzenia:**
1. Informacja Ministra Pracy i Polityki Społecznej o przepisach dotyczących zatrudniania cudzoziemców przy pracach sezonowych oraz aktualnie występujących problemach w ich realizacji.
 2. Informacja Ministra Spraw Wewnętrznych na temat problemów z przekraczaniem granicy przez pracowników sezonowych planujących udać się do Polski w celu podjęcia zatrudnienia przy zbiorach owoców.
 3. Informacja Ministra Spraw Zagranicznych o problemach z uzyskaniem wiz przez pracowników sezonowych z zagranicy.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Przemysław Błaszczyk, Jerzy Chróścikowski, Piotr Gruszczyński, Jan Maria Jackowski, Kazimierz Jaworski, Andrzej Kobiak, Ireneusz Niewiarowski, Wiesław Kilian, Marek Konopka, Marian Poślednik, Zdzisław Pupa, Grzegorz Wojciechowski, Roman Zaborowski,
 - goście:
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
 - naczelnik Wydziału Zabezpieczenia Społecznego i Aktywizacji Zawodowej w Departamencie Spraw Społecznych i Oświaty Rolniczej Elżbieta Karnafel-Wyka,
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych:
 - podsekretarz stanu Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz,
 - zastępca dyrektora Departamentu Konsularnego Jarosław Łasiński,
 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych:
 - zastępca Komendanta Głównego Straży Granicznej płk. SG Andrzej Pilaszekiewicz,
 - główny specjalista w Departamencie Polityki Migracyjnej Konrad Chaber,
 - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:
 - podsekretarz stanu Małgorzata Marcińska,
 - zastępca dyrektora Departamentu Rynku Pracy Magdalena Sweklej,
 - specjalista w Departamencie Rynku Pracy Marcin Wiatrów,
 - Państwowa Inspekcja Pracy:
 - kierownik Oddziału w Ciechanowie Okręgowego Inspektoratu w Warszawie Andrzej Marczak,
 - kierownik Oddziału w Ostrołęce Okręgowego Inspektoratu w Warszawie Małgorzata Wilemska,

- kierownik Oddziału w Płocku Okręgowego Inspektoratu w Warszawie Ewa Wojtalewicz,
- nadinspektor pracy w Okręgowej Inspekcji Pracy w Warszawie Adam Żukowski,
- główny specjalista w Departamencie Legalności Zatrudnienia w Głównym Inspektoracie Pracy Jarosław Cichoń,
- związki rolnicze i branżowe oraz inne instytucje:
 - prezes Krajowego Związku Grup Producentów Owoców i Warzyw Witold Boguta,
 - dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Płońsku Eugeniusz Demianiuk,
 - prezes Mazowieckiego Stowarzyszenia Społeczno-Gospodarczego Ryszard Gortat,
 - wiceprezes Mazowieckiego Stowarzyszenia Społeczno-Gospodarczego Stanisław Kamiński,
 - członek Krajowej Komisji Rewizyjnej NSZZ RI „Solidarność” Krzysztof Krześniak,
 - przewodniczący Sekcji Ogrodniczej NSZZ RI „Solidarność” Leszek Kumorek,
 - członek Mazowieckiej Rady Wojewódzkiej NSZZ RI „Solidarność” Wojciech Wojtczak,
 - dziennikarz „Tygodnika Mazowieckiego” i „Tygodnika Ciechanowskiego” Marta Maik,
 - starosta płoński Jan Mączewski,
 - burmistrz Płońsk Andrzej Pietrasik,
 - rolnik Krzysztof Nowicki,
 - wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia Arbitrażu i Mediacji Aleksandra Petrus-Schmidt,
 - właściciel firmy „Consulting Grzegorz Schmidt” Grzegorz Schmidt,
 - starszy specjalista w biurze Krajowej Rady Izb Rolniczych Małgorzata Ramatowska,
 - redaktor miesięcznika „Sad Nowoczesny” Klaudyna Ryl,
 - radny powiatu płońskiego Krzysztof Wrzesiński,
 - dyrektor Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Karniowicach Bronisław Dutka.

Przebieg posiedzenia:

Ad. 1, 2, 3 Informację Ministra Pracy i Polityki Społecznej o przepisach dotyczących zatrudniania cudzoziemców przy pracach sezonowych oraz aktualnie występujących problemach w ich realizacji przedstawiła podsekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS) Małgorzata Marcińska. Cudzoziemcy, którym powierzono jest wykonywanie pracy sezonowej w rolnictwie, to głównie obywatele państwa trzecich, którzy korzystają z uproszczonych zasad dostępu do polskiego rynku (tzw. procedura oświadczeniowa). W polskim systemie prawnym nie ma definicji pracy sezonowej ani odrębnych zasad dotyczących zatrudnienia cudzoziemców w sektorze rolnym. Wykonywanie pracy przez cudzoziemców w sektorze rolnym opiera się na ogólnych zasadach określających dostęp cudzoziemców do rynku pracy. Uproszczona ścieżka zatrudnienia cudzoziemców (na podstawie zarejestrowanego oświadczenia) została wprowadzona w związku z postulatami producentów rolnych i początkowo

obowiązywała tylko w rolnictwie. Ze względu na problemy z zatrudnianiem cudzoziemców w rolnictwie MPiPS:

- stworzyło ogólnopolski system ewidencji oświadczeń,
- opracowało wytyczne dla powiatowych urzędów pracy dotyczące rejestracji oświadczeń,
- opracowało ulotki informacyjne dla cudzoziemców w 7 językach.

Informację Ministra Spraw Wewnętrznych na temat problemów z przekraczaniem granicy przez pracowników sezonowych planujących udać się do Polski w celu podjęcia zatrudnienia przy zbiorach owoców przedstawił zastępca komendanta głównego Straży Granicznej (SG) Andrzej Pilaszewicz. Zgodnie z obowiązującymi przepisami pracownicy sezonowi, pochodzący głównie z państw trzecich, korzystają z uproszczonego systemu dostępu do rynku pracy. Oznacza to, że pracownicy ci mogą pracować bez zezwolenia na pracę, o ile posiadają oświadczenie podmiotu zatrudniającego o zamiarze powierzenia wykonywania pracy, przy czym oświadczenie to musi być zarejestrowane we właściwym powiatowym urzędzie pracy, a sam podmiot musi z cudzoziemcem zawrzeć umowę o pracę. Dotychczasowe doświadczenia Straży Granicznej wskazują na to, że są sytuacje, w których cudzoziemcy uzyskali wizy uprawniające do wykonywania pracy na podstawie zarejestrowanych oświadczeń, a nie są zainteresowani przybyciem do Polski w celu podjęcia legalnej pracy na rzecz podmiotu, który wystawił oświadczenie. Uzyskane w tym trybie wizy służą do przekroczenia granicy zewnętrznej Unii Europejskiej w celu udania się na terytoria innych państw.

Informację Ministra Spraw Zagranicznych o problemach z uzyskaniem wiz przez pracowników sezonowych z zagranicy przedstawiła podsekretarz stanu Katarzyna Pelczyńska-Nałęcz. Poinformowała, że służba konsularna wypracowała wstępny roboczy model porządkujący zasady obrotu oświadczeniami na odcinku powiatowy urząd pracy – urząd konsularny, który byłby jedynym uznanym trybem skutecznego ubiegania się o wizę na podstawie oświadczeń. Z uwagi na fakt, że większość oświadczeń wykorzystywana jest na Ukrainie, proponowany model zostałby wdrożony w tym kraju, z perspektywą rozszerzenia na inne – w przypadku uznania go za skuteczny. Jednak niezbędnym warunkiem jego wprowadzenia byłoby np. podpisanie przez MPiPS umowy współpracy z ukraińskim odpowiednikiem. Porozumienie takie powinno zawierać m.in. kwestie monitoringu potrzeb siły roboczej i współpracy w dziedzinie zatrudnienia. Opierać się ono powinno na jasnym określeniu roli m.in. agencji pośrednictwa pracy na gruncie prawnym Ukrainy (oraz Polski). Rozmowy w sprawie umowy zostały rozpoczęte ponad rok temu. Następnie minister stwierdziła, że niezależnie od wskazanych działań polskie urzędy konsularne starają się priorytetowo podchodzić do kwestii wydawania wiz D5 dla pracowników sezonowych. Kluczowym aspektem jest przy tym właściwa współpraca wszystkich zainteresowanych podmiotów, czyli pracodawców, pracobiorców oraz konsulów, polegająca m.in. na odpowiednio wcześniejszym występowaniu o wizy, gdyż masowe składanie wniosków tuż przed sezonem blokuje przepustowość konsulatów. Minister poinformowała również, że służba konsularna rozważa przeprowadzenie roboczych rozmów z Komendą Główną Straży Granicznej w celu zmiany interpretacji zapisu ustawy o cudzoziemcach głoszącego, że okres pobytu na podstawie wizy D5 nie może być dłuższy niż 6 miesięcy w okresie 12 miesięcy liczonych od dnia pierwszego wjazdu. Przyjęcie zasady, że okres ten w każdym przypadku mieściłby się wyłącznie w ramach okresu ważności wizy, pozwoliłoby jej posiadaczom bardziej elastycznie operować terminami limitów pobytowych, które co do zasady intensywniej są wykorzystywane w okresie letnim niż zimowym.

Podczas łącznej dyskusji rolnicy i przedstawiciele producentów rolnych zwracali uwagę na to, że należy usprawnić wydawanie wiz wjazdowych przez ambasadę RP na Ukrainie obywatelom Republiki Ukrainy chcącym przyjechać do pracy w gospodarstwach rolnych. W roku bieżącym utrudnienia są istotne, tzn. liczba wydawanych wiz na wjazd do Polski to ułamek procenta wysłanych przez rolników zaproszeń. Apelowano o jak najszybszą

interwencję i pomoc, ponieważ problem ten dotyczy wszystkich regionów Polski, które specjalizują się w produkcji owoców i warzyw. Podnoszono także, że nie należy mylić wizej turystycznej z pracowniczą. Prawidłowo ten cudzoziemiec, którego dotyczy oświadczenie wypełnione przez rolnika, powinien trafić do miejsca przeznaczenia, ale tak nie jest. Niestawienie się cudzoziemców u pracodawcy może wynikać z faktu, że część osób zamiast podjąć pracę w Polsce, decyduje się na pobyt w innym kraju strefy Schengen, traktując wizę pracowniczą jako przepustkę do wjazdu na terytorium tej strefy. Większość cudzoziemców trafia do Holandii i Niemiec.

Przedstawiciel Mazowieckiego Stowarzyszenia Społeczno-Gospodarczego Ryszard Gortat wskazywał, że jeżeli cudzoziemiec nie stawi się do pracy w miejscu przeznaczenia, a jego niedoszły pracodawca ten fakt zgłosi, to cudzoziemiec ma automatycznie anulowaną wizę i jego dalszy pobyt w Polsce jest nielegalny. Tylko i wyłącznie pracodawca może zwolnić go z obowiązku pracy.

Odpowiadając, podsekretarz stanu w MPiPS Małgorzata Marcińska i zastępca Komendanta Głównego SG Andrzej Pilaszewski wskazywali, że jeżeli chodzi o cudzoziemców, to zasadą na polskim rynku pracy jest posiadanie zezwolenia na pracę. Sytuacja cudzoziemców pracujących sezonowo jest inna, bo mogą oni pracować bez zezwolenia, jeżeli posiadają oświadczenie rolnika o zamiarze powierzenia wykonywania pracy. Ponadto Andrzej Pilaszewski przyznał, że rzeczywiście występują sytuacje, że cudzoziemiec jedzie do Francji, Niemiec czy Holandii. Mając to na uwadze SG weryfikuje tak zwany cel wjazdu cudzoziemca przy przekraczaniu przez niego granicy. SG pyta losowo wybranych cudzoziemców, po co udają się do Polski, gdzie mają zamiar pracować i jak długo. Jeżeli SG ma wątpliwości, graniczące z pewnością, to niestety w takim przypadku cudzoziemiec otrzymuje decyzję o odmowie wjazdu na terytorium RP. Przedstawiciel SG zapewnił, że nie są tworzone żadne bariery i żadne dodatkowe trudności. Jednak jego zdaniem skala problemu jest bardzo duża, np. tylko w dwóch urzędach pracy w Warszawie przez pierwsze dwa miesiące tego roku zarejestrowano siedem i pół tysiąca oświadczeń, rok temu w tym samym czasie było ich pięć tysięcy osiemset. To z jednej strony dobrze, bo pokazuje, że cudzoziemcy chcą się zatrudnić, ale z drugiej oznacza to, że skala nadużyć również się zwiększa.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące działalność lobbingową.

Opracowano w BPS